

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 705/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **BEACH CLUB KOŠICE s. r. o.**, Slovenská 26, IČO 47 240 032, zastúpenej advokátom JUDr. Marekom Radačovským, Žriedlová 3, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 CoKR 1/2020-377 z 24. októbra 2022 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu a jeho rozhodnutím označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom. Zároveň žiada, aby ústavný súd v zmysle § 130 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o dočasnom opatrení, ktorým krajskému súdu uloží zdržať sa vydania rozhodnutia vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu o jej ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) bolo pod sp. zn. 31 Cbi 14/2016 na základe žaloby obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] vedené tzv. incidenčné konanie, v rámci ktorého sa pôvodná žalobkyňa domáhala proti žalovanej

obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) určenia popretých pohľadávok (išlo o pohľadávky popreté v reštrukturalizačnom konaní dlžníka [REDAKOVANÉ], vedenom Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 30 R 1/2016).

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 31 Cbi 14/2016-247 zo 16. septembra 2019 predmetnej žalobe vyhovel. Proti rozsudku okresného súdu podala žalovaná odvolanie, o ktorom je krajským súdom vedené konanie pod sp. zn. 3CoKR 1/2020. Pôvodná žalobkyňa [REDAKOVANÉ] následne podaním 3. augusta 2020 navrhla vstup obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] do konania na jej miesto, pretože po začatí konania došlo na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 19. júna 2020 k prevodu práv, o ktorých sa koná, pričom nový žalobca so vstupom do konania súhlasil. Uznesením č. k. 3 CoKR 1/2020-318 z 27. októbra 2021 krajský súd návrhu na zmenu subjektov na strane žalobcu vyhovel.

4. Následne nová žalobkyňa obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], podala návrh na vstup sťažovateľky do konania na miesto žalobcu, pretože po začatí konania došlo na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 2. októbra 2020 k opätovnému prevodu práv, o ktorých sa koná, a so vstupom do konania sťažovateľka súhlasila. Krajský súd predmetnému návrhu uznesením č. k. 3 CoKR 1/2020-320 z 27. októbra 2021 nevyhovel, pretože v čase podania návrhu na vstup sťažovateľky do konania na miesto žalobcu (t. j. 16. októbra 2020) bol podľa výpisu z obchodného registra od 12. októbra 2020 štatutárnym orgánom žalobcu – obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a nie [REDAKOVANÉ], ktorý v mene obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] návrh na zmenu subjektu podpísal. Uvedený návrh preto krajský súd vyhodnotil ako podaný osobou, ktorá nebola oprávnená konať v mene spoločnosti. Predmetné uznesenie krajského súdu z 27. októbra 2021 bolo na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľky podrobné prieskumu zo strany ústavného súdu, ktorý nálezom č. k. IV. ÚS 24/2022 z 24. augusta 2022 ústavnej sťažnosti nevyhovel.

5. Návrh na vstup do konania na miesto žalobcu podala 1. decembra 2021 aj sťažovateľka, pričom krajský súd mu napadnutým uznesením nevyhovel.

5.1. V odôvodnení s poukazom na § 80 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) akcentoval, že navrhnuť súdu, aby do konania na miesto žalobcu vstúpil ten, na koho boli práva prevedené alebo na koho prešli, je oprávnený iba žalobca. Bez takéhoto návrhu žalobcu pripustiť zmenu v osobe žalobcu nemožno, a to ani v prípade, ak sa iná osoba stala hmotnoprávnym veriteľom žalovaného. Podľa názoru krajského súdu neobstojí argumentácia sťažovateľky, že návrh na vstup do konania je oprávnený podať aj postupník, keďže súd pri rozhodovaní postupuje podľa § 80 CSP. Žalobca (ako postupca) nezanikol a je preto iba na ňom, či podá kvalifikovaný návrh v zmysle § 80 CSP a ak tak neučiní sťažovateľka, môže si voči nemu uplatňovať vzniknuté nároky.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou atakuje napadnuté uznesenie krajského súdu, pričom namieta, že nesprávnym aplikovaním právnej normy došlo k porušeniu jej práva na prístup k súdu. Krajský súd totiž napadnutým rozhodnutím nastolil nezvratný právny stav, keď napriek tomu, že sťažovateľka je hmotnoprávnym veriteľom pohľadávok, ktoré sú predmetom

daného incidenčného konania, nemá prístup k ich súdnej ochrane. V tejto súvislosti objasnila, že bezprostredne po postúpení pohľadávok na sťažovateľku došlo prostredníctvom schránkovej cyperskej spoločnosti k nezákonnému ovládnutiu žalobcu – obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], v ktorej bol vymenovaný konateľ zjavne spriaznený so žalovanou obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], a od svojho domnelého ustanovenia vykonáva výhradne len úkony smerujúce k znemožneniu vymoženia pohľadávky sťažovateľky od žalovaného v súbežne prebiehajúcich exekučných konaniach. Zo strany žalobcu preto možno v tomto konaní očakávať len úkony smerujúce k prospechu žalovanej, najmä už uskutočnené bezdôvodné späťvzatie podanej žaloby, čo v prípade zastavenia konania nenávratne poškodí práva sťažovateľky.

7. Konajúcemu súdu preto sťažovateľka vytýka, že jej návrh na vstup do konania na miesto žalobcu posudzoval prísne formálne a bez zohľadnenia možného zásahu do jej ústavou garantovaných práv. Je presvedčená, že návrh v zmysle § 80 CSP je oprávnený podať aj postupník, ktorý sa stal hmotnoprávnym veriteľom postúpených pohľadávok. Zdôrazňuje, že výlučne pre pasivitu žalobcu vedeného nezákonnými motívmi sa ako hmotnoprávny veriteľ pohľadávok nemôže domáhať ich ochrany ako aktívne legitimovaný subjekt. Uvedené je ešte umocnené tým, že konanie je tzv. incidenčným konaním, v ktorom bola lehota na podanie žaloby limitovaná zákonom č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a jej opätovné podanie sťažovateľkou je tak vylúčené.

8. Návrh na vydanie dočasného opatrenia sťažovateľka odôvodňuje tým, že žalobcom je obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá nie je hmotnoprávnym veriteľom pohľadávok, o ktorých sa koná, pričom v konaní realizuje všetky úkony smerujúce k jeho zastaveniu. O uvedenom svedčí aj späťvzatie žaloby z 3. decembra 2021, o ktorom ešte krajský súd nerozhodol a ktoré žalobkyňa podala napriek tomu, že okresný súd rozsudkom zo 16. septembra 2019 jej žalobe v celom rozsahu vyhovel. Jediným účelom a zmyslom nelogického konania žalobkyne je tak ochrana práv žalovaného subjektu – obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ].

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ťažisko ústavnej sťažnosti spočíva v tvrdení sťažovateľky, že napadnutým uznesením, ktorým krajský súd nevyhovel jej návrhu na zmenu žalujúcej strany sporu, došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka predovšetkým vytýka krajskému súdu, že pri rozhodovaní postupoval prísne formálne bez zohľadnenia relevantných okolností danej veci a zamedzil jej prístup k súdnej ochrane pohľadávok, o ktorých sa koná a ktorých je sťažovateľka na základe zmluvy o postúpení hmotnoprávnym veriteľom.

10. Hneď v úvode ústavný súd konštatuje, že posúdenie splnenia predpokladov procesného nástupníctva v konaní je otázkou jednoduchého (podústavného) práva, ktorého výklad a aplikácia sú výlučne zverené do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd pritom nie je oprávnený do tejto rozhodovacej činnosti všeobecného súdu vstupovať, keďže by sa tým vo vzťahu k všeobecným súdom dopustil neprípustného zásahu. Z judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie

zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (porovnaj mutatis mutandis I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

11. Uznesenie o procesnom nástupníctve je rozhodnutím procesnej povahy, nie rozhodnutím vo veci samej a ako také nie je spravidla ani spôsobilé zasiahnuť do ústavne zaručených práv. Uvedené potvrdzuje aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej vo všeobecnosti platí, že nesprávne rozhodnutie procesnej povahy nemožno spravidla samo osebe kvalifikovať ako také pochybenie všeobecného súdu, ktoré by svojou intenzitou zakladalo možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek výrazne sa môže účastníka konania dotknúť. Za určitých okolností však možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospieť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu procesnej povahy, ktorým sa končí určitá časť konania alebo ktoré rieši určitú otázku, aj keď sa konanie vo veci samej ešte neskončilo (m. m. III. ÚS 381/2016). Ide napríklad o porušenie procesných pravidiel zakladajúce porušenie práva na súdnu ochranu alebo poskytnutie takých extrémnych záverov, ktoré by vybočovali z výkladových metód, resp. vôbec nemohli mať oporu v skutkových zisteniach. Podľa názoru ústavného súdu pritom musia byť kumulatívne splnené dve podmienky, a to že takéto procesné rozhodnutie je spôsobilé bezprostredne a citelne zasiahnuť do ústavne zaručených práv sťažovateľa a námietka porušenia týchto práv nemôže byť v rámci ďalšieho konania (napríklad pri uplatnení opravných prostriedkov proti meritórnemu rozhodnutiu) efektívne uplatnená.

12. V konkrétnych okolnostiach veci je predmetom ústavného prieskumu rozhodnutie krajského súdu, ktorým nevyhovel návrhu sťažovateľky na vstup do konania na miesto žalobcu v sporovom konaní. Postup všeobecného súdu sa už v minulosti stal za obdobných skutkových a právnych okolností predmetom vecného ústavného prieskumu (k tomu pozri napr. II. ÚS 7/2017, II. ÚS 263/2018), a to predovšetkým z pohľadu odňatia možnosti konať pred súdom nepripustením vstupu dotknutého subjektu do konania. Obdobná argumentácia sťažovateľky je preto spôsobilá byť predmetom ústavného prieskumu z pohľadu, či nepripustením vstupu do konania v konkrétnych okolnostiach veci došlo k odňatiu práva na súdnu ochranu. Napadnuté rozhodnutia sú spôsobilé výrazným spôsobom zasiahnuť do právneho postavenia sťažovateľky domáhajúcej sa priznania procesného statusu žalobkyne v príslušnom konaní, a preto sú spôsobilé byť predmetom ústavného prieskumu v konaní o ústavnej sťažnosti.

13. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd nevyhovel návrhu sťažovateľky na vstup do konania na miesto žalobkyne (obchodnej spoločnosti [REDACTED]) z dôvodu, že predmetný návrh nebol podaný oprávnenou osobou, t. j. žalobcom tak, ako to výslovne vyžaduje § 80 CSP, ale sťažovateľkou v pozícii postupníka.

14. Z právnej úpravy rozhodovania o zmene subjektu nevyplýva automatické procesné nástupníctvo, i keď toto je nárokovateľné. Rozhodnutie o zmene subjektu predpokladá kumulatívne splnenie niekoľkých skutočností – zmenu navrhne oprávnený subjekt, súhlas toho, kto má nastúpiť, dôkaz o existencii skutočnosti, ktorá zakladá zmenu subjektu (II. ÚS 369/2019). Z dikcie § 80 CSP teda jednoznačne vyplýva, že navrhnuť súdu, aby do konania na miesto žalobcu vstúpil ten, na koho boli práva prevedené alebo na koho prešli, je oprávnený iba žalobca. Výlučne žalobca ako *dominus litis* má oprávnenie disponovať predmetom konania a určovať okruh účastníkov konania, pričom právny poriadok osobe, na ktorú zo žalobcu prešli hmotné práva, ktoré sú predmetom súdneho konania, nepriznáva žiadne procesné práva, ktoré by jej umožňovali domáhať sa pripustenia jej vstupu do prebiehajúceho súdneho konania (III. ÚS 92/2020). Bez návrhu žalobcu teda nie je možné o zmene sporovej strany rozhodovať. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov pripustenia zmeny v osobe žalobcu s negatívnym výsledkom pritom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky v prípade, ak tieto zákonné pravidlá pripustenie takejto zmeny v osobe žalobcu neumožňujú. Postup súdu v súlade so zákonom nie je možné považovať za dôvod na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľky (obdobne II. ÚS 263/2018).

15. Ak preto krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia (bod 10) uzavrel, že v prípade postúpenia uplatnenej pohľadávky na súde je len vecou žalobkyne ako postupcu, či podá kvalifikovaný návrh podľa § 80 CSP alebo nie, nemožno tento právny názor považovať za arbitrárny alebo založený na takom výklade ustanovení Civilného sporového poriadku popierajúcom ich účel a zmysel. Krajský súd v tomto smere dodal, že ak tak žalobkyňa postupovať nebude a návrh v zmysle § 80 CSP nepodá, nič nebráni postupníkovi (sťažovateľke) uplatňovať prípadne z toho vzniknuté nároky priamo voči postupcovi. Ústavný súd navyše zistil, že medzi žalobkyňou a sťažovateľkou je okresným súdom pod sp. zn. 26 Cb 70/2021 vedený spor, ktorého predmetom je určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok uzavretej 2. októbra 2020, teda spor o určenie, ktorý subjekt je hmotnoprávnym veriteľom pohľadávok, o ktorých sa koná. Podľa zistenia ústavného súdu nie je predmetné konanie právoplatne skončené.

16. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku uznesenia).

17. Ústavný súd nevyhovel ani návrhu sťažovateľky na vydanie dočasného opatrenia (bod 2 výroku uznesenia), keďže ústavnú sťažnosť odmietol v celom rozsahu z dôvodov už bližšie ozrejmených v tomto uznesení. Zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu predbežnej, resp. dočasnej ochrany totiž vyplýva (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalším požiadavkami sťažovateľky formulovanými v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 21. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu